

Mötesanteckning Hjälpmedelsforum, socialtjänst 2025-05-27

Mötet hölls på Centralhuset konferens i Göteborg, kl.09:00-14:30

1. Inledning och syfte med mötet

Kim Engwall, samordnare för hjälpmedel inom socialtjänst i samverkansfunktionen för hjälpmedelsfrågor inleder med att hälsa alla välkomna till Hjälpmedelsforum, Socialtjänst. Linda Augustsson, i samverkansfunktionen för hjälpmedelsfrågor och Almir Avdic, processledare på Hjälpmedelscentralen presenterar sig. Därefter följer en kort presentation av alla i mötet, 25 personer deltar.

Syftet med Hjälpmedelsforum, Socialtjänst är att skapa möjligheter till informationsspridning, dialog och erfarenhetsutbyte kring arbetet med att bygga upp ett samarbete kring digitala hjälpmedel inom socialtjänst. Det är även en möjlighet att knyta kontakter med andra kommuner i länet med liknande situation och utmaningar.

2. Stöd och organisation

a) Ansökningsprocessen för nya hjälpmedel i sortiment

Genomgång av den generella process som finns för att ansöka om nya hjälpmedel i sortiment. Kim visar kort handbokens olika delar och vägen till sidan "[Ändringar i handboken](#)", där mer information om ändringsprocessen finns. Där finns också information om ansökningar och hjälpmedel på väg in i sortiment samt blanketter för ansökan om ändring. Kommunernas delaktighet i upphandlingsarbetet är viktigt, tiden för upphandling drar ut på tiden om inte rätt resurser ingår i upphandlingsarbetet. Den översikt på vilka kommuner som beslutat att avropa digitala hjälpmedel finns under Avtal och överenskommelser på sidan [Avtal för försörjning av personliga digitala hjälpmedel inom socialtjänst](#).

b) Checklista för nya enheter inom hjälpmedelssamarbetet

En checklista för nya enheter inom hjälpmedelssamarbetet har tagits fram för att underlätta för nya enheter. Checklistan beskriver aktiviteter som behöver genomföras innan nya enheter kan beställa hjälpmedel från hjälpmedelscentralen. Checklistan gäller nya enheter både inom socialtjänst och hälso- och sjukvård och finns på sidan för [erfarenhetsutbyte och stödmaterial kring hjälpmedel](#).

Önskemål från hjälpmedelsforum om att förtydliga att SITHS-kort krävs för beställning i webSesam, då det också är något som behöver förberedas.

Alla kommuner har kundnummer hos Hjälpmedelscentralen utifrån hälso- och sjukvård men inte för socialtjänstens verksamhet, därför kan det behövas nytt kundnummer. Kundnummer behövs för att fakturan ska hamna rätt och underlättar för ekonomisk uppföljning. Vid ansökan om behörighet till webSesam för behovsbedömning/beställning anger man också kundnummer. När det gäller buffertförråd bestämmer varje kommun hur det ska fungera, t ex ett gemensamt buffertförråd för hjälpmedel inom hälso- och sjukvård och socialtjänst eller flera olika buffertförråd.

- c) Behovsbedömning och beställning samt uppföljning hos brukare**
Genomgång av processen för behovsbedömning och beställning av hjälpmedel inom socialtjänst. Kim exemplifierar processen med ett brukarfall. Dialog om att den nya socialtjänstlagen på sikt kan påverka hur processen ser ut men konstaterar att än så länge fungerar de två processer som finns i handboken för personliga hjälpmedel inom socialtjänst.

Hjälpmedelsforum lyfter fram exempel på arbetssätt där bedömning och beställning görs av ett trygghetsteam respektive av larmadministratör.

- d) Stödmaterial för huvudmännen vid organisering av hjälpmedelsfrågor**
Det stödmaterial för huvudmännen vid organisering av hjälpmedelsfrågor som Hjälpmedelsforum, socialtjänst var med och initierade och även har deltagit i framtagandet finns publicerat på sidan för [erfarenhetsutbyte och stödmaterial kring hjälpmedel](#).

Hjälpmedelsform är vid mötet bordsplacerade utifrån kommunalförbund och hjälps åt att fylla i stödmaterialet. Runt borden förs dialog bland annat om vem som är representant i olika grupper och vem som behöver nås av information i respektive verksamhet.

Några kommuner har börjat använda materialet, någon har lagt ut information på sitt intranät om representanter i olika grupperingar. Hjälpmedelsforum uttrycker att det är lätt att fylla i representanterna när man väl hittar rätt på Vårdsamverkans webbplats, bra struktur på sidorna för hjälpmedel i Västra Götaland.

Stödmaterialet är till för hela verksamheten för att alla ska vet vem de ska vända sig till vid frågor som gäller hjälpmedel, viktigt att även representanterna i Hjälpmedelsforum har tydliga roller i den egna kommunen.

3. Sortiment

- a) Status mobila trygghetslarm**
Pilottest för mobila trygghetslarm pågår, de kommuner som deltar är; Mellerud, Bengtsfors, Trollhättan, Göteborg och Skövde. Från och med 1 juni kommer det vara möjligt för övriga kommuner, som deltagit i upphandling, att kunna beställa hjälpmedel och därmed påbörja implementering parallellt med pilottestet. Erfarenhetsutbyte kommer ske först efter sommaren.

Hjälpmedelscentralen är redo att leverera ut, det blir ett successivt lärande. Leverantörerna kommer starta upp administratörssystemet och även erbjuda utbildningsinsatser.

- b) Status upphandlingar av nya hjälpmedel**
Tre upphandlingar pågår/planeras av nya hjälpmedel inom socialtjänst.
- Digital tillsyn: tilldelning är precis klar. Pilottest planeras till efter sommaren och alla kommuner, som deltagit i upphandlingen, ska förhoppningsvis kunna beställa hjälpmedel från och med oktober. Det är samma pilot-kommuner som för mobila trygghetslarm. Hjälpmedelscentralen påbörjar nu arbetet och håller på att få in hjälpmedlen i sortiment. Leverantören är Zafe Care system.

- Digitala lås: utvärdering av anbuden pågår och tilldelningen är planerad till 1 september. Kort pilot med Göteborgs stad planeras. Preliminärt kan hjälpmedlen börja beställas 1 oktober.
- Digitala hembesök: beslut om att införa digitala hembesök är fattat både för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens områden. Upphandling planeras starta 2026, kvartal 2. Enkät om intresset för att delta i upphandlingen kommer ut runt årsskiftet. Hjälpmedelsforum uppmanas att fundera på om det finns resurser i er kommun som kan delta i upphandlingsarbetet. Representanten för Åmål berättar att de har haft kontakt med flera leverantörer för att inventera utbudet, de har bland annat önskemål om att tjänsten även ska innehålla en träningsapp.

Hjälpmedelsforum lyfter fram ett generellt önskemål om att det i upphandlingen ska ställas krav på olika inloggningsmöjligheter för att kommunerna själva ska kunna bestämma hur de vill kunna logga in.

En enkät kommer skickas ut i veckan till de kommuner som har anmält intresse för mobila trygghetslarm och digital tillsyn. Detta är en extra enkät till följd av att upphandlingen dragit ut på tiden och syftar till att bättre kunna precisera hur många kommuner som planerar beställa dessa hjälpmedel. Enkäten skickas enbart ut till berörda kommuners representanter i Hjälpmedelsforum, socialtjänst.

Hjälpmedelsforum uttrycker önskemål om mer information mellan mötena, framför allt när tidsplaner med mera. Ett förslag är att använda en gemensam Teamsyta, ett annat att skicka ut fler informationsbrev per termin.

c) Status upphandling läns-gemensam teknisk plattform

Fortsatt arbete och utmaningar med den läns-gemensamma tekniska plattformen

- Arbete med att ta fram en plan för fortsatt arbete och en framtida organisationsskiss pågår.
- Det krävs utredning av dataskydd och informationsklassning samt en juridisk utredning gällande behandling av laglig grund för att kunna fortsätta arbetet inför upphandling.
- Projektet behöver bland annat en samordnare av informationssäkerhet och en projektledare för kommunerna för att kunna leverera enligt tidsplanen.
- Enligt nuvarande tidsplan beräknas tilldelningen ske under första kvartalet 2026, förutsatt att resurser tillsätts inom kort.

4. WebSesam

WebSesam är det nuvarande beställningssystemet som Hjälpmedelscentralen har och som används för alla typer av beställningar. Information om webSesam, länkar till inloggning och till ansökan om behörighet finns på Hjälpmedel i Västra Götaland [webbsida](#). Flera kommuner har uttryckt önskemål om att få beställa personliga hjälpmedel inom socialtjänst till enhet i stället för till varje enskild brukare då det initialt skulle vara tidsbesparande. Detta skulle medföra fler konsekvenser avseende spårbarhet, hantering i buffertförråd, möjlighet att beställa tjänster och göra uppföljningar på övergripande nivå. Därför behöver möjligheten att beställa till enhet utredas vidare av samverkansfunktionen tillsammans med Hjälpmedelscentralen. Tills den utredningen är klar ska

beställningar göras till varje enskild brukare, på motsvarande sätt som för andra personliga hjälpmedel.

Almir förtydligar komplikationen av att beställa hjälpmedel till en enhet i relation till hanteringen av buffertförråd. För hjälpmedel som finns i ett buffertförråd betalas ingen hyra, hyran startar först när hjälpmedlet registreras på en brukare. Om hjälpmedel registreras på en enhet kommer hyran antingen starta direkt när hjälpmedlet beställs till buffertförrådet eller så måste beställaren registrera hjälpmedlet på en enhet i samband med att den tas i bruk, vilket innebär samma administration som om hjälpmedlet registrerats på en brukare – därmed ingen administrativ lättnad för kommunen.

Hjälpmedelsforum ställer frågan om det går att beställa digitala hjälpmedel som grundutrustning. Almir svarar att det är möjligt om hjälpmedlet ska användas till flera personer på en enhet men inte om de är tänkta att användas av en enskild brukare. Om ett hjälpmedel är registrerat på en enhet i webSesam men på en brukare i leverantörens system blir det svårt med spårbarhet med mera.

5. Information från SKR om Digital teknik på lika villkor, dialog om samtycke

Ylva Lindblom från SKR presenterar den utredningen om digital teknik i socialtjänsten som nyligen avslutades med rapporten [Digital teknik på lika villkor SOU 2025:39](#). Eva Sahlén från SKR:s kunskapscenter för välfärdsteknik deltog i den efterföljande dialogen.

Utredningen har föreslagit en reglering av användningen av digital teknik vid utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen, SoL, och insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Utredningen har även föreslagit en reglering av användning av digital teknik när insatser enligt SoL och LSS ges till personer med nedsatt beslutsförmåga.

I nuvarande lagstiftning avgränsas regleringen till digital teknik inom äldreomsorgen och för insatserna *Hemtjänst* och *Särskilt boende*. Det finns även en stark lagstiftning om dataskydd. Utredningens utgångspunkter var att:

- fler som vill ska få ta del av insatser med digital teknik.
- regleringen ska så långt som möjligt vara teknikneutral
- enskildas rätt till integritetsskydd och medbestämmande ska värnas.

Under utredningen blev det tydligt att den rättsliga osäkerheten var det största hindret för kommunerna att börja använda digital teknik. Det är viktigt att vara medveten om att användningen av digital teknik innebär vissa risker, framför allt för integritetsskydd. För användning av särskilt integritetskänslig teknik (teknik för monitorering, sensorering och positionering) finns krav på samtycke både från brukaren och från närstående som sammanbor med den som får insatsen. Dessutom finns krav på att säkerställa uppgifts- och lagringsminimiering, till exempel använd den digitala tekniken minimalt och undvik att spela in för att spara. Kravet på samtycket gäller även när insatsen riktas till ett barn. Barn som har tillräcklig ålder och mognad kan själva samtycka om inte är det vårdnadshavarna som ska samtycka.

Utredningen föreslår bland annat att:

- fler ska få tillgång till insatser med digital teknik,

- ett lagstöd för att digital teknik får användas ska omfatta alla insatser enligt SoL och LSS,
- regleringen ska vara teknikneutral och omfatta teknik som används för att utföra insatser,
- användandet av digital teknik inte särskilt ska regleras i SoL och LSS,
- användandet av särskilt integritetskänslig digital teknik ska regleras genom integritetsskyddande åtgärder i socialtjänstens registerförfattning och att

Utredningen fastslår att den nuvarande regleringen är tillräcklig för att säkerställa inflytande och kvalitet. Genom att betona vikten av medbestämmande och att den ställer krav på uppföljning.

Det finns en risk att de med nedsatt beslutsförmåga ställs utanför användandet av digital teknik. Utredningen fastslår att samtycke ska kunna bedömas genom en personcentrerad bedömning där den enskildes vilja klarläggs så långt som möjligt. Utredningen ser inte behov av särskilda regler för vem som ska göra bedömningen eller vilken kompetens den personen ska ha men bedömningen av den enskildes beslutsförmåga ska dokumenteras och följas upp. Utredningen slår fast att anhöriga och närstående inte kan ge samtycke, oklart i vilken omfattning god man, förmyndare eller liknande funktioner ska kunna ge samtycke.

Tre villkor för behandling trots att samtycke saknas:

1. Den enskilde ska inte endast tillfälligt sakna förmåga att ta ställning i frågan.
2. Den enskildes vilja måste så långt som möjligt klarläggas.
3. Det ska inte framkomma att den enskilde skulle ha motsatt sig behandlingen.

1 juli 2026 föreslår utredningen att lagändringen träder i kraft. Remiss på lagförslaget är utskickad förra veckan och kommer vara ute minst 3 månader. SKR ser positivt på förslaget och bedömer att ändringarna skulle underlätta för verksamheter att använda digital teknik till fler personer och även ge bättre stöd för att möjliggöra digital teknik till personer med nedsatt beslutsförmåga. Rekommendationen från SKR är att användning av digital tekniken beslutas av verkställighet då det kan vara mer flexibelt och mindre överklagningsbart. De ser utmaningar med generella beslut om att vissa målgrupper alltid ska använda, det är viktigt att se till den enskildes förutsättningar och bästa. En framgångsfaktor som underlättar implementeringen av digital teknik är att utse ambassadörer och hitta brukare och anhöriga som kan lyfta positiva effekter av insatsen.

Hjälpmedelsforum frågar hur samtycke ska hanteras fram tills en eventuell lagändring är på plats. Eva svarar att nuvarande lagstiftning gäller, samtycke kan bedömas genom observation där det klarläggs att den enskilde inte motsätter sig en insats. Vidare uppmuntrar hon till att försöka arbeta förebyggande, att tidigt kunna initiera digital teknik innan den enskilde saknar förmåga att samtycka – ”digitalt först”.

6. Information från hjälpmedelscentralen

a) Samverkan med leverantörer

Flera nya leverantörer och nya enheter som inte känner till avtalen fullt ut göra det kan vara svårt att hitta bra förhållningssätt till varandra. Det är Hjälpmedelscentralen som är ansvariga och de som ska ha kontakt med leverantörer i första hand. Leverantörer ska inte ta direktkontakt med enskilda kommuner om det inte är uttalat att det handlar om implementering av en administrationstjänst som hjälpmedelscentralen initierat.

En fråga från enskild kommun: om en kommun har ett eget avtal med Posifon idag men ska övergå till det gemensamma avtalet, kan de då fortsätta att beställa direkt från Posifon? Svaret är nej, när tidigare avtal gått ut och beställning från det gemensamma sortimentet ska påbörjas ska beställning göras i webSesam. Däremot har Hjälpmedelscentralen kommit överens med Posifon att kommunerna ska kunna använda samma administratörsgränssnitt som tidigare, det ska inte behövas två olika inloggningar till systemet.

b) Digital information om Hjälpmedelscentralen

Introduktionstillfällen på de olika centralerna, som riktar sig till nya personer som ska börja beställa och samarbeta med Hjälpmedelscentralen, kommer framöver att erbjudas som en digital utbildning. Denna utbildning är för närvarande under produktion. När den digitala utbildningen är tillgänglig, kommer det fortfarande att vara möjligt att delta i samma utbildning på någon av de fyra centralerna i Borås, Mölndal, Skövde eller Uddevalla. Dock kommer dessa tillfällen att behöva bokas som uppdragsutbildning.

7. Utvärdering av dagens möte

Citat från några representanter som flera instämde i:

- Bra med extern föreläsare, intressant ämne
- Bra att vara aktiva och fylla i stödmaterialet
- Bra dialoger runt bordet

8. Nästa möte

Presentationen och mötesanteckningar från dagens möte publiceras en vecka efter mötet på [Hjälpmedelsforum, socialtjänsts webbsida](#). Nästa informationsbrev kommer i juni.

Nästa möte blir i november. Inbjudan skickas ut en månad innan mötet och uppdateras med dagordning ca två veckor innan mötet.

Kim, Almir och Linda tackar för dagens möte och hälsar alla välkomna till nästa möte!

